

ВІСНИК ЦЕНТРУ

Підприємства сподіваються на зростання виробництва

Минулого тижня вийшло друком липнєве число бюлетеню "Бізнес-огляд" з результатами дослідження ділової активності, що їх щоквартально проводить Міжнародний центр перспективних досліджень. Метою цього опитування є вивчення думок (і передбачень на майбутнє) керівників підприємств щодо стану економіки країни загалом і тих підприємств, якими вони керують. У цьому випуску проаналізовано роботу підприємств протягом I-го кварталу 1999 року і наведено припущення керівників щодо ситуації в II-му кварталі

Вперше за останні півроку кількість підприємств, що сподіваються на збільшення обсягу виробництва (42,2%), перевищує кількість підприємств, де планують скоротити виробництво (16,7%). Цей позитивний факт свідчить про те, що підприємства промислового сектору вже повністю оговталися від валютного шоку осені 1998 року. У II-му кварталі керівники підприємств усіх галузей, окрім поліграфічної, прогнозують збільшення обсягу виробництва.

Збільшивши обсяг виробництва у II-му кварталі, підприємства сподіваються підвищити й обсяг реалізації (40,6%). Беручи до уваги очікуване збільшення кількості нових замовлень (34,5%), можна говорити про високу ймовірність прогнозу щодо обсягу реалізації. Найбільшою мірою це передбачення стосується підприємств легкої та харчової галузей.

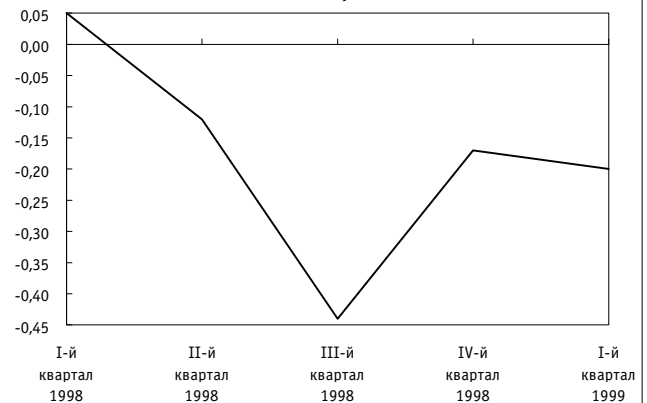
Водночас підприємства з більшим песимізмом, ніж минулого кварталу, оцінюють можливість позитивних змін загальноекономічного середовища, не сподіваючись на покращання умов діяльності протягом найближчих півроку.

Головними негативними чинниками, що характеризують середовище ділової активності, залишаються податковий тиск, низький попит на продукцію та високі кредитні ставки. Такі погляди є природною реакцією бізнесу на дотеперішню бездіяльність уряду в проведенні економічних реформ та глибокий песимізм щодо реальних кроків в цій царині напередодні президентських виборів.

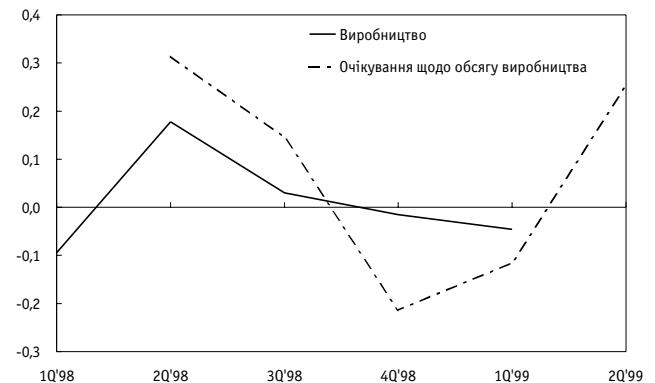
Продовжує зростати рейтинг такого фактору як брак сировини та матеріалів: ця тенденція діє ще з III-го кварталу минулого року. Найбільша кількість респондентів, які вважають вказаний чинник суттєвою перешкодою для збільшення обсягу виробництва, представляють підприємства харчової (34,9%), деревообробної (31,6%) промисловості та промисловості будівельних матеріалів (33,3%). Ця обставина пов'язана насамперед з більшим, ніж сподівалися респонденти минулого кварталу, зростанням цін на сировину та погіршенням фінансового стану підприємств.

Кількість підприємств, що використовують бартер, вперше за

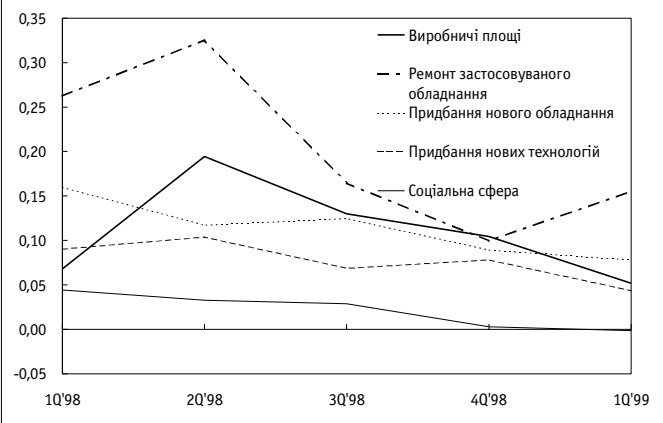
Динаміка індексу майбутніх змін загальноекономічного середовища

Зміни обсягу виробництва

Динаміка індексу змін інвестицій

Події минулого тижня

Урядовий аналітик: рахунок поточних операцій можуть збалансувати лише невідкладні реформи. 10 липня в рамках проекту "Центр досконалої політики: бюджетна політика" відбулася перша презентація дослідження у сфері державної політики, яке здійснила учасник проекту Оксана Філіпович (Міністерство економіки). Тема дослідження: "Стабільний рахунок поточних операцій платіжного балансу".

На думку п. Філіпович, причинами дефіциту рахунку поточних операцій в Україні: є (1) суттєва енергозалежність експортних галузей, (2) великі виплати з обслуговування зовнішнього боргу, (3) чималий обсяг від'ємних заощаджень державного сектору (дефіцит бюджету). Оксана Філіпович визначила три стратегії, що їх може застосувати уряд для подолання описаної проблеми. Йдеться про стратегії: (1) збереження існуючої політики, (2) протекціонізму та (3) невідкладного втілення реформ. Оцінка впливу цих стратегій на інвестиції, заощадження, експорт, імпорт, рахунок поточних операцій та економічне зростання дає підстави рекомендувати урядові обрати стратегію невідкладного втілення реформ, яка потребуватиме рішучості, терпіння, розуміння перешкод на шляху її втілення, але матиме незаперечні переваги та ефект у довготривалій перспективі.

Події цього тижня

Боргова петля: небезпека і шляхи виходу. На макроекономічному семінарі, який проходить у Центрі 13 липня, буде обговорено такі питання:

1. Боргове навантаження на бюджети 1999–2000 років. Варіанти фіскальної політики.
 2. Ризики для монетарних показників.
 3. Тактичні та стратегічні кроки для подолання боргової проблеми.
- Доповідатимуть Сергій Ільчук, керівник проекту "Квартальні передбачення", Тетяна Ситник та Руслан Піонтківський, економісти проекту "Квартальні передбачення".

З питань отримання запрошень на семінари Центру просимо звертатися до Лариси Романенко:
L.Romanenko@icps.kiev.ua,
тел. (38044) 463 59 67

Чинники, що обмежують зростання виробництва

	I-й кв. 1998	IV-й кв. 1998	I-й кв. 1999	Зміна щодо IV-го кв.
Рівень податків	93,4%	90,0%	89,3%	-0,7%
Брак обігових коштів	69,0%	72,3%	78,3%	+6,0%
Недостатня кількість замовлень/недостатній обсяг реалізації/низький попит	67,9%	60,3%	52,5%	-7,8%
Високі процентні ставки	39,0%	42,7%	41,5%	-1,2%
Відстала технологія	22,3%	14,3%	15,1%	+0,8%
Несприятливий регуляторний клімат	12,9%	14,0%	21,1%	+7,1%
Брак сировини та матеріалів	16,7%	20,3%	25,8%	+5,5%
Брак кваліфікованих працівників	3,1%	2,7%	2,3%	-0,4%
Брак виробничих потужностей	2,8%	4,0%	4,9%	+0,9%

останні п'ять кварталів зменшилися, хоч і ненабагато. 23% підприємств (проти 20,4% у IV-му кварталі 1998 року) не використовують бартеру. В цьому кварталі зафіксовано також найменше зростання частки бартерних операцій у загальному обсязі реалізації. Така зміна стосується підприємств усіх галузей промисловості. За кількістю підприємств, які використовують бартер, лідерами залишаються важка та деревообробна галузі промисловості.

Частка підприємств, на яких частину заробітної платні видавали товарами, порівняно з минулим кварталом, збільшилася і становила вже 51,6%. Питома вага товарів у заробітній платні зросла до 61,9%. Найбільший показник мають підприємства важкої промисловості (78,0%) та промисловості будівельних матеріалів (73,1%), найменший — підприємства поліграфічної галузі (35,0%). При цьому середній термін заборгованості із заробітної платні збільшився до 5,6 місяця.

Як і раніше, діяла тенденція до скорочення кількості реально зайнятих працівників, проте в II-му кварталі, за прогнозами респондентів, темпи цього скорочення суттєво знизяться. У II-му кварталі передбачається зменшення кількості працівників у вимушених відпустках.

На кожному другому підприємстві, як і минулого кварталу, зафіксовано негативну динаміку фінансових результатів. У I-му кварталі 1999 року фінансові результати діяльності підприємств були гіршими, ніж прогнозували респонденти в IV-му кварталі. Попри цей факт, опитані дають

досить оптимістичні прогнози на II-й квартал: 49,1% впевнені, що результати роботи їхніх підприємств не погіршаться, а 28,5% з них сподіваються на покращання. У галузевому аспекті найкраще виглядають підприємства харчової та поліграфічної промисловості. Індекс змін фінансових результатів для згаданих суб'єктів господарювання є найзбалансованим серед усіх галузей: відповідно 24,6% та 28,6% підприємств покращили цей показник своєї діяльності, 30,4% та 28,6% його не змінили, а 44,9% та 42,9% — погіршили.

Незважаючи на стабілізацію фінансового стану підприємств, інвестиції далі зменшуються. У I-му кварталі спрямування інвестицій на підприємствах залишалося традиційним: більшість опитаних витрачають кошти на ремонт застосовуваного обладнання та ремонт приміщень. Проте, через погіршення фінансового стану, підприємства були змушені скоротити фінансування навіть цих, важливих лише в короткочасній перспективі, заходів. Зокрема, порівняно з минулим кварталом, зменшилася кількість підприємств, що робили вкладення за цими статтями. Така тенденція свідчить про обмеженість потенціалу для зростання виробництва протягом цього року.

Якщо Ви хочете постійно отримувати бюлетень "Бізнес-огляд" надішліть інформацію про себе на адресу marketing@icps.kiev.ua або зателефонуйте до Олексія Блінова, що відповідає за обслуговування клієнтів Центру, тел. (38044) 463 63 37

«Вісник Центру» є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою.

Якщо Ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетню, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

«Вісник Центру» видає Група публікацій Міжнародного центру перспективних досліджень.

Директор публікацій Гліб Вишлінський (hlib@icps.kiev.ua)
Редактор «Вісника Центру» Євгенія Єгорова (ee@icps.kiev.ua)

Телефон: (38044) 463 63 37
Літературний редактор Марта Боянівська
Передрук матеріалів дозволено з відома Центру

Міжнародний центр перспективних досліджень — незалежна неприбуткова дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу прийняття політичних рішень в Україні. Центр сприяє створенню процедур змістовного діалогу між представниками законодавчої влади, виконавчої влади та громадськості.

Директор Центру Віра Нанівська.
Адреса: 254070, Україна, м. Київ, вул. Волоська, 8/5

Телефон: (38044) 462 49 37/38/58.
Факс: (38044) 463 59 70

Сторінка у Всесвітній павутині: <http://www.icps.kiev.ua/>